

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2024 жылғы қаңтар-наурыз қорытындылары

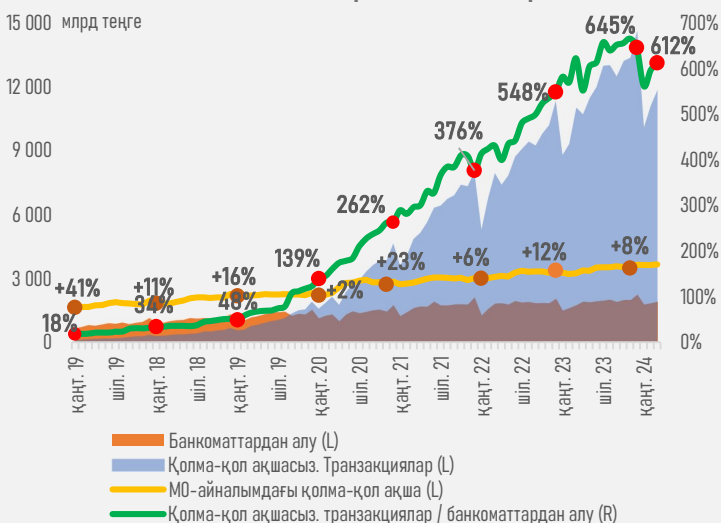
Резюме

- ✓ Қолма-қол ақшасыз транзакциялар өсудің шыңын еңсерді: ағымдағы жылдың бірінші тоқсанында олардың көлемінің өсуі 2023 жылдың ұқсас кезеңіндегі 52,3%-бен және 2022 жылдың бірінші тоқсанындағы 124%-бен салыстырғанда 13,5%-ға (ж/ж) дейін баяулады.
- ✓ Абсолютті мәндегі мәміле қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі Т29,0-ден Т33,0 трлн-ға дейін өсті. Алайда олардың елдегі үлесі іс жүзінде өзгерген жоқ (85,5% vs 85,6%), бұл 2017 жылдан бері үздіксіз өсу кезеңінде алғаш рет. Бұл сонымен қатар нарықтың қанығу нүктесіне жақындағанын көрсетуі мүмкін.
- ✓ Егер ел деңгейінде қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесі шамамен бір белгіде сақталса, онда өңірлер бөлінісінде еліміздің жаңа өңірлерінің статистикасына қосылуына және бұрын берілген карталарды тіркеуді қайта бөлуге байланысты болуы мүмкін көп бағытты динамика (төменде қараңыз) байқалады.
- ✓ Бұл тұрғыда жан басына шаққандағы дебиттік және кредиттік карталардың саны Алматы мен Шымкентті қоспағанда, барлық өңірлерде өскенін атап өтеміз.
- ✓ Бұл ретте 100 адамға шаққандағы дебиттік карталар саны бойынша елдік көрсеткіш 268-ден 306-ға, кредиттік карталар саны 59-дан 61-ге дейін өсті.

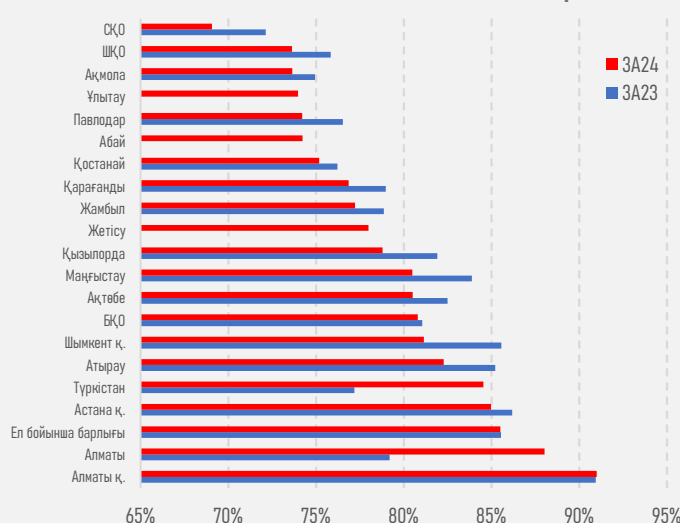
- ✓ Банкоматтар арқылы қолма-қол ақшаның көлемі қолма-қол ақшасыз транзакциялар динамикасына ұқсас өсімді көрсетті (+13,9%, 5,6 трлн-ға дейін), бәлкім, жалпыға бірдей декларациялаудың үшінші кезеңінің басталуына және P2P-аударымдарды фискализациялау жөніндегі ақпараттық шараларға байланысты. Естеріңізге сала кетейік, өткен жылдың осы кезеңінде бұл көрсеткіштің өсуі 4 есе төмен (+3,9%).
- ✓ Нәтижесінде ақша массасының көлемі 2023 жылдың сәйкес кезеңіне қарағанда тез өсті (+13,0% ж/ж vs 5,2%) және 3,6 трлн.
- ✓ Жергілікті жүйелердің төлем карталары санының (+2,0%, 25,4 млн-ға дейін) халықаралық жүйелерден (+1,6%, 50,5 млн-ға дейін) біршама жеделдетілген ұлғаюы аясында олардың нарықтағы үлестері қалыпты қайта теңестірілді (төменде қараңыз).
- ✓ Нарықтағы маңызды өзгерістердің қатарында біз QR-төлемдердің танымалдылығының тез өскенін атап өтеміз (Т3,3 трлн), олар іс жүзінде POS-терминал арқылы төлемдермен теңестірілді (Т3,5 трлн).
- ✓ Бұл ретте QR-төлемдердің қарапайымдылығы мен ыңғайлылығына, сондай-ақ төлемдерге арналған бірыңғай QR-кодты енгізу жоспарларына байланысты одан әрі өсудің үлкен әлеуеті бар екені анық.

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

ҚР қолма-қол ақшасыз транзакциялар динамикасы

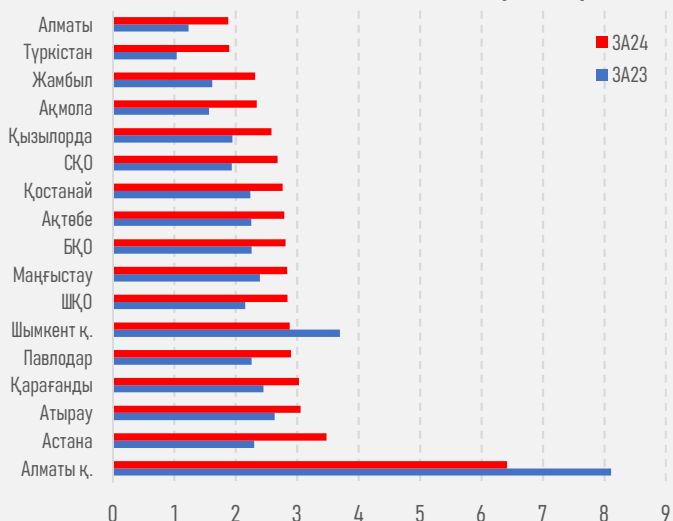

Ең «қолма-қол ақшасыз» аймақтар

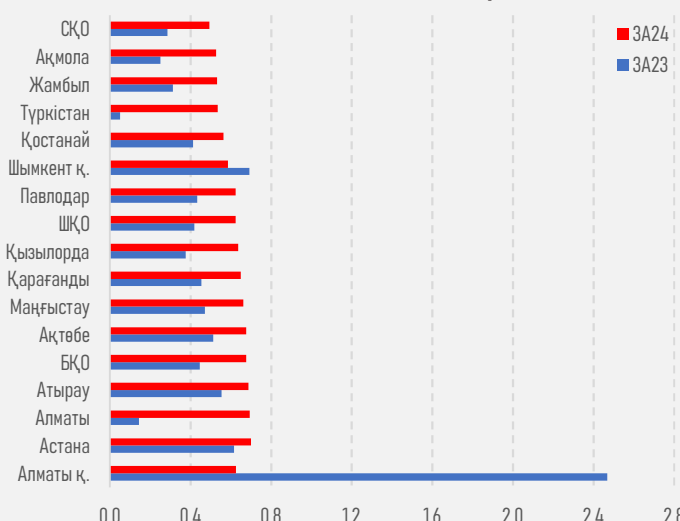

Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

Жан басына шаққандағы дебиттік карталар саны

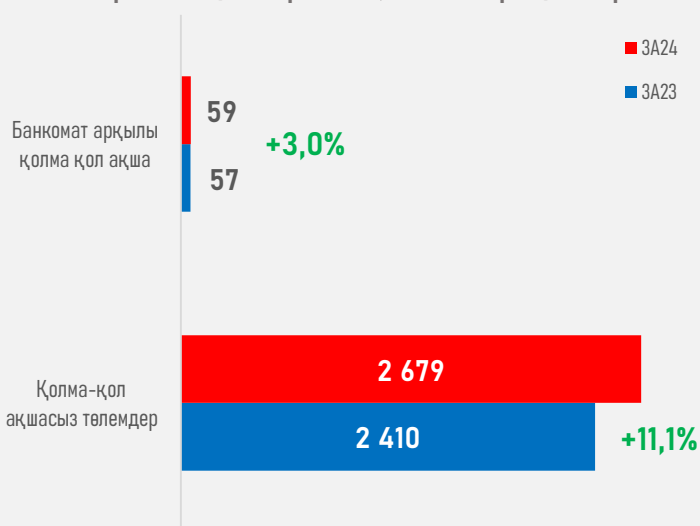
Жан басына шаққандағы несие картаның саны

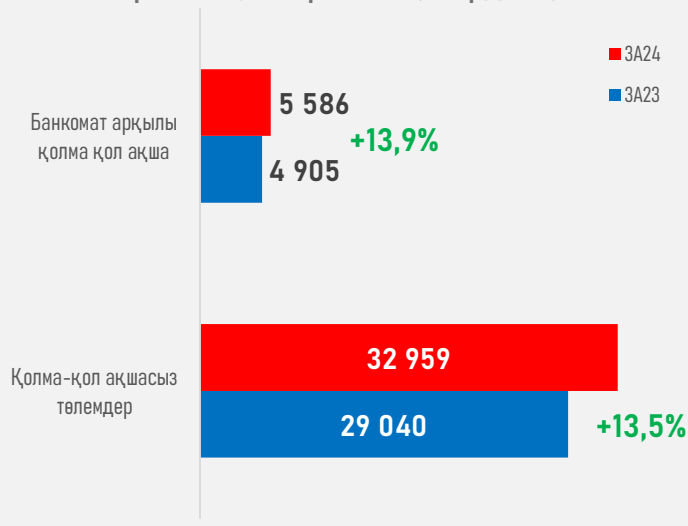
* Деректер көзі: ҚРУБ, ҚР АӘДБ БНС

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

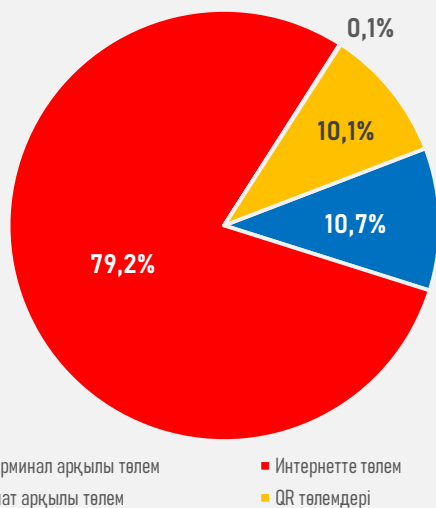

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

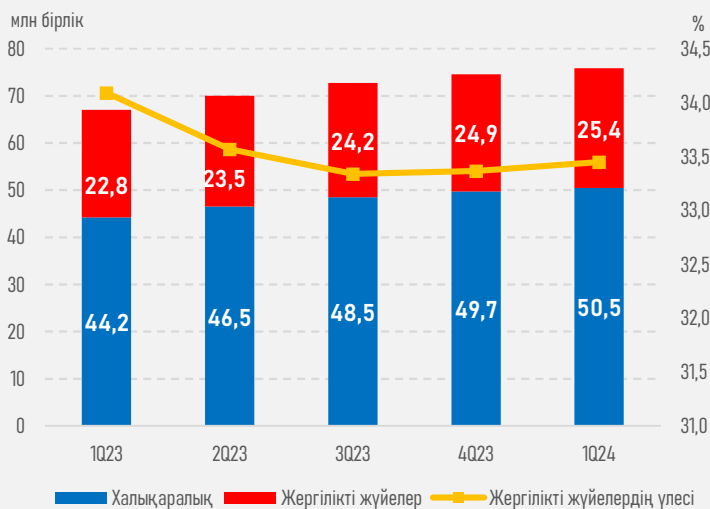

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу және жергілікті төлем жүйелерінің үлесі**

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2024

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Елдің төлем нарығы қарқынды дамып келеді, дегенмен қолма-қол ақшасыз транзакциялардың өсуі өзінің өсу шыңынан өтіп, елдің көптеген аймақтарында қанығу нүктесіне жақындады.

2024 жылдың сәуір айының басына қарай карточкалар бойынша қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі қолма-қол ақшаны беру жөніндегі операциялардың тиісті көрсеткіштерінен 5,9 есе асады (₸33,0 vs ₸5,6 трлн).

Бұл ретте, қолма-қол ақшасыз транзакциялар бойынша бір операцияның "орташа чегінің" өсуі (+10,9%, 12,3 мыңнан ₸13,4 мыңға дейін) банкоматтардан қолма-қол ақшаның орташа көлемінің ұлғаюымен (+10,2%, ₸86,5 мыңнан ₸95,3 мыңға дейін) шамамен бір деңгейде болды, бұл активтерді декларациялау қажеттілігіне байланысты болуы мүмкін және азаматтардың жекелеген санаттарының міндеттемелерін, P2P-аударымдарды фискалдау жөніндегі шараларды, экономикадағы көлеңкелі сектордың жоғары үлесін.

2024 жылдың сәуір айының басында елімізде айналымда 75,8 млн төлем карточкасы бар, оның үштен бірі жергілікті жүйелерге тиесілі. Бұл ретте дәстүрлі түрде ең танымал дебеттік карточкалар — 81% немесе 61,4 млн карта, қалған бөлігі — 19% немесе 14,4 млн — кредиттік лимиті бар кредиттік және дебеттік карточкалар болып табылады.

Елдегі қолайлы макроэкономикалық жағдайлар (ЖІӨ өсімі бірінші тоқсанда 3,9% құрады), финтех-инновацияларды дамыту үшін ынталандырушы реттеуші орта және қазақстандық төлем сегментіндегі бәсекелестіктің артуы қолма-қол ақшасыз операциялардың жиынтық көлемінің одан әрі өсуіне ықпал ететін болады, нарықтың қанығу нүктесіне жақындағанына және оның өсу шыңына салыстырмалы түрде өткеніне қарамастан, жылдар бойы cashless-экономикаға сәйкес артықшылықтарды қалыптастыру.